

La sarna es cronifica als Ports i ha reduït en un 34% la població de cabra salvatge

Cinc anys després de la seua detecció, la Reserva de Caça valora haver-ne atenuat l'impacte i prioritza actuacions per a la millora de l'hàbitat

Terres de l'Ebre. Ò. Meseguer

La sarna sarcòptica afecta la cabra salvatge des del 2014, tant a la Reserva Nacional de Caça (RNC) dels Ports de Tortosa i Beseit -majoritàriament dins del Parc Natural dels Ports- com a les àrees de caça properes, i els gestors de la Reserva tenen clar que hi hauran de conviure de forma crònica. **"És una malaltia molt complicada en animals salvatges, que quan arriba ja saps que no hi ha res a fer [per a erradicar-la]; només pots dilatar-la en el temps i cronificar-la, intentant que el descens de població siga gradual"**, valora el director de la Reserva, Josep Jovaní, que dona per complets els objectius del Pla de control redactat el 2015, tot i que no amaga la **"preocupació per com acabarà"**. Els responsables de la RNC, que té unes 30.000 hectàrees de terreny, recorden que en altres zones peninsulars afectades, com va ser la serra de Cazorla, l'avenç de la malaltia va ser devastador. **"Si ens comparem en altres casos, hem d'estar satisfets"**, conclou Jovaní amb un punt de resignació. De fet, a les àrees privades de caça (APC) del voltant afectades, esta disminució ha estat molt més accentuada, de fins al 90% de la població, que és un percentatge habitual en altres casos lluny de les Terres de l'Ebre. El repte passa perquè, a còpia d'introduir pinso tractat i de millorar l'hàbitat natural, la davallada als Ports no supere en cap moment el 60% de la població de cabra salvatge, segons Jovaní. La sarna es contagia pel contacte directe entre animals o per exemple després que un animal infectat es grate amb una pedra i un altre individu hi tinga contacte abans de 48 hores.

Si s'analitzen les dades actuals, la població de cabra salvatge ha patit dins de la RNC dels Ports una disminució d'un 34% respecte al cens realitzat al gener del 2015, de manera que la sarna arriba a afectar quasi tota la seua superfície, exceptuant la zona sud. Dels 3.204 individus de cabra salvatge censats el gener del 2014 -a finals d'aquell any es detec-

taria el primer cas de sarna- es va passar als 2.390 al gener del 2019, amb la seguretat que la població ha continuat minvant durant els últims deu mesos. La davallada tampoc es pot imputar en tota la seua magnitud a l'acció de la sarna, ja que una part es deu tot just a una deliberada reducció de la densitat de l'ungulat, per part dels gestors de la Reserva, per a dificultar la progressió de la malaltia. Això passa per desplegar "zones de baixa densitat" (dixant un o dos indi-

LA DADA

2.390 individus,
segons el cens del
gener del 2019

vidus per 100 hectàrees) on es detecta la irrupció de la malaltia: s'eliminen no només els animals amb símptomes de sarna sinó també els més vells i en general els que tenen menys probabilitats de sobreviure a la malaltia. En el cas de la RNC dels Ports, el primer cas es va detectar al nord-est de la reserva, entre Horta i Prat de Comte. S'hi va començar a aplicar el Pla de control en la seua fase 1 amb l'establiment d'una zona de baixa densitat i ara, cinc anys més tard, els efectius de cabra ja s'estarien recuperant en aquella zona, on els tècnics xifren en una seixantena els animals sans. Estes zones on l'espècie es recupera són considerades lliures de la malaltia fins que s'hi torna a detectar un cas i es torna a aplicar la fase 1, i així successivament.

El mateix Pla de control preveu una fase 2 que s'aplica a les zones més afectades, on ja ha baixat la densitat per la mortalitat: "L'objectiu ja no és eliminar els animals infectats per a contenir-la sinó garantir que els animals tinguin les millors condicions per a fer-se resistents a la sarna i dir que la malaltia tinga la seua evolució natural, la qual cosa contribuirà a regenerar la població de cabra". En este cas, només es capturen i sacrifiquen animals per raons humanità-

A dalt, un exemplar afectat de sarna. A sota, un exemplar presumiblement sa, tots dos a la Reserva dels Ports. / RNC PORTOS TORTOSA I BESEIT / ACN

ries, sense probabilitats de sobreviure atès que tenen la major part del seu cos afectada (més del 50%) i grans patiments. A la vegada, s'apliquen tractaments desparasitants, a través de pinso, i es fan actuacions forestals perquè hi haja més aliment disponible per als animals. De fet, al marge de la sarna, els canvis en l'entorn, sobretot el fet que la vegetació s'ha anat abandonant i tancant, han fet desaparèixer la pastura més bona per a la cabra i ja n'havien reduït la població a la meitat en els darrers 30 anys, segons un estudi de la UAB.

També s'han fet tractaments desparasitants a ramats domèstics de l'àrea d'influència. El Govern hauria invertit prop de 20.000 euros anuals

en els diferents tractaments entre 2014 i 2018.

UN 50% MENYS DE CAÇA Les conseqüències de l'episodi són tangibles més enllà de la reducció de la població. Cinc anys després de l'esclat, i tot i que en un primer moment es van augmentar les quotes d'abatiment per a reduir la densitat i frenar l'expansió de la sarna, ara s'ha disminuït la pressió cinegètica que s'està fent sobre l'espècie afectada, reduint-ne la caça en més del 50% de mitjana segons quantifica la RNC, per a la qual la reducció dels ingressos econòmics en concepte de permisos de caça, només amb taxes, ha estat d'un 30%. Un caçador pot pagar en-

tre 1.200 i 7.000 euros per a abatre l'exemplar autoritzat per la RNC, que acostuma a ser un animal vell -12 o 13 anys- o un de jove amb defectes.

En l'àmbit turístic, els responsables de la Reserva consideren que les cabres encara són fàcils de veure a la major part del territori i en este sentit la sarna no sembla haver afectat el turisme, tot i que la disminució de la caça sí que en reduïx directament l'aprofitament turístic. **"Abans hi havia 200 caçadors que venien a sopar i a dormir a la zona, i ara són menys"**, posa com a exemple Jovaní.

RECUPERACIÓ PROGRESSIVA

Amb vista al futur, els òrgans de govern de la Reserva prioritzen continuar millorant l'hàbitat. La Facultat de Veterinària de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) fa un seguiment de la malaltia i treballa a la recerca de solucions, en col·laboració amb el Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat, del qual depèn la Reserva. El que està passant a les Terres de l'Ebre ha passat abans amb la cabra salvatge i l'isard a Andalusia, Múrcia, la Comunitat Valenciana, Castella-la Manxa, Astúries, Castella i Lleó, Rioja, els Alps i molts altres llocs del món. Els especialistes de la UAB preveuen que la recuperació s'anirà produint progressivament, tot i que la malaltia, feta crònica, continuarà provocant onades periòdiques, cada cop amb menor mortalitat degut a la selecció dels animals més resistents. De fet, en el cas dels Ports, es creu que la malaltia ha progressat més lentament que en altres llocs i no ha succeït el que es va pronosticar en els escenaris més pessimistes -que es moririen gairebé totes les cabres en uns mesos- no només per les actuacions dutes a terme des d'Agricultura sinó també perquè pràcticament només hi ha una espècie comuna -el cabirol és molt menys freqüent- i per la genètica de part de les cabres. **"A la Reserva tenim gran variabilitat genètica i per això la malaltia ha tingut nivells de progressió diferents segons les zones"**, conclou Jovaní.